

## De Amsterdamse leeuw

Goede vrienden Floor van Spaendonck en Gijs Stork houden van de stad en haar verhalen. Elke week wandelen ze volgens een ander thema, zo pik je ook nog eens wat op. Deze keer lopen ze langs de Amsterdamse Leeuwen en voor een keer is er ook een uitdaging aan gekoppeld, tel de leeuwen!



- a. We starten bij het Centraal station waarvandaan tussen 1904 en 1970, wel 22 leeuwenbeelden zijn verdwenen. De spoorwegbruggen bij het Centraal station waren versierd met leeuwen waarbij onderscheid werd gemaakt tussen Amsterdamse en Rijks Leeuwen. De Amsterdamse leeuwen keken naar het water om het belang van de scheepvaart uit te drukken en de leeuwen met een Nederlands wapen staarden naar het spoor omdat het Rijk de bouw had opgelegd. Het genootschap 'Leeuwen van het Centraal Station' vecht voor de terugkeer van tenminste twee leeuwen bij de Oostertoegang.
- b. Lopend langs het Oosterdok treffen we twee leeuwen bij de Prins Hendrikkade (woonboot 529), groot genoeg om het station te sieren maar zonder stadswapen dus geen optie. Wij steken over naar de Kalkmarkt op weg naar levende leeuwen.
- c. De toegangspoort van Artis is versierd met bescheiden leeuwen vergeleken met de glansrol van olifant en adelaars. In 1851 werden deze hekken van de voormalige buitenplaats Zorgvliet, vanaf 1870 begraafplaats, hierheen verplaatst. De herkomst van de dieren-medailles op de pilaren van het doorgangshek is onbekend, de adelaars vervingen in 1854 twee bloembakken en zijn een ontwerp van de beroemde Christian Rauch uit Berlijn. Je kunt hier levende leeuwen gaan zien maar wij groeten nog even de leeuwenbeelden om de hoek bij het hoofdgebouw op nummer 41.
- d. In de Plantage Kerklaan manifesteren zich maar liefst 34 leeuwen op de gevels van nummers 2-16. Aan de overkant op de dakrand van het voormalige fysisch laboratorium van de universiteit van Amsterdam uit 1880 versieren leeuwen de vazen.
- e. De meest illustere leeuwen ballen of billen kun je zien aan de binnenkant van de poort van het Sarphatijhuis bij de Nieuwe Kerkstraat. De leeuw hangt een beetje onhandig over de muur van het voormalige werkhuis uit 1782 dat nu een verzorgingshuis is.
- f. We steken de Amstel over naar Fred de Leeuw in de Utrechtstraat 92. Behalve de juwelier onder de Amsterdamse slaggers is hij de redder van gevelsteen De Leeuw. De steen komt uit de gevel van de Ridderstraat 19 gebouwd in 1668 door Barend Hendriksz de Leeuw. Na sanering van de buurt ging de steen zwerven tot de adoptie in 1998 door Fred de Leeuw. In de

Utrechtsestraat vieren, behalve Fred, de deurlijst van de opticien op nummer 91, Café van Leeuwen en de gevel van bistro De Juwelier, de koning van het dierenrijk.

- g. Een klassieker als 'het wapen van Amsterdam vastgehouden door twee leeuwen' zien we terug bij het Rembrandtplein, hoek Amstelstraat. Op de gevel van het voormalige hoofdkantoor van de Amsterdamsche Bank uit de jaren dertig heeft kunstenaar Lambertus Zijl alle mogelijke leeuwensymboliek gebruikt. Kracht, moed, macht, waakzaamheid en bescherming sieren de leeuwen.
- h. Aan de overkant boven café L'Opera versieren 34 leeuwenkoppen de 19<sup>e</sup> eeuwse gevel. Het lijkt er deze wandeling op dat leeuwen pas vanaf de 19<sup>e</sup> eeuw vaker op de gevels verschijnen. Niet zo gek als je bedenkt dat het Amsterdamse wapen met de Andreaskruizen en de twee leeuwen pas in 1803 officieel het stadswapen wordt. Maar wel vreemd als men bedenkt dat leeuwen sinds lange tijd symbool staan voor kracht, dapperheid en wijsheid. Op naar wat oudere leeuwen bij de Burgwallen.
- i. We lopen naar de gevelsteen Het Wapen van Amsterdam op Rusland 24. Tot 1771 was hier brouwerij Het Amsterdamse Wapen gevestigd en daarna een logement met dezelfde naam. De drie kruisen in de kern van het Amsterdamse stadswapen zijn Andreaskruisen, genoemd naar de apostel Andreas, die aan een dergelijk kruis de marteldood zou zijn gestorven; Heldhaftig, Vastberaden, Barmhartig.
- j. Op de Oudezijds Voorburgwal zien we aan de overkant de rijkversierde poort van de Brakke Grond met een leeuw. Rechts bekijken we de binnenplaats van Hotel The Grand vroeger het voormalige Prinsenhof en stadhuis. Het fronton uit 1661 toont de leeuw met het wapen van het hoge College. De leeuw bewaakt de "Hollandse tuin".
- k. Via de Nederlandse leeuwen op de Dam, in 1956 gemaakt door Jan Willem Rådecker lopen we terug naar het Centraal Station.

